

ז

שיחות ורעיונות בעניינים שונים

ידיעה ובחירה

"כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם" (ישעיה נ"ה ט'). בדברים אלו מתבטא ההסבר הנכון ביותר לענין הידיעה והבחירה. שאין דרכי הדעת של הקב"ה כהדעת שלנו, כי אצלנו הדעת מסובבת, שהיא מתהווה מהרבה עניינים ודברים הסובבים אותנו, ובקולטנו אותם נוצרת בנו הדעת, ובהוספת קליטה מהסביבה והסתכלות ועיון אנו מתעשרים בדעתנו, וא"כ הדעת מסובבת בנו. אבל הא"ס ב"ה הוא הסבה של הדעת, ואין לשער המרחק שבין סיבה בעצם שאינה מסובבת לעולם, לבין מסובב בעצם שאינו סיבה לעולם, וא"א לדון בדעתנו על דעת הא"ס העליונה. וכמה הדבר מתבטא בדברי הנביא "כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם".

מנהג ישראל

הדינים הנוהגים מכח מנהג יש להם חשיבות מיוחדת, כי שורש המנהג הוא במקור העליון של הנפש הישראלית, שמקור עליון זה אינו ניתן לביטוי בכתב ואף לא בע"פ, אלא הוא תוסס בכל מלא רוחב הנפש של היהדות, ועל ענין זה אמרו חז"ל "כי טובים דודיק מיין, אמרה כנס"י לפני הקב"ה, רבש"ע, עריבים עלי דברי דודיק יותר מיינה של תורה" (ע"ז דף ל"ה). הדברים שחכמים מצאו לנכון לגזור ולחקן בתוך העם, שהדבר בא מיצירת עצמות של כנס"י, התעלותה והתעדנותה, ערב הוא לנו יותר מהדברים שנמסרו לנו ואין לנו בהם תפישה ממעמד הנפשיות שלנו. ומאמר חז"ל זה מתבאר יותר מתוך ההלכה שהגזרות של בי"ד הגדול נקבעות בכל תוקפן רק לאחר שקבלום ישראל, כמ"ש בע"ז ל"ו: "אי איכא הגוי כולו אין אי לא לא". וכמה ערבים הם המנהגים שבאים מתוך התנדבות הציבור, שכל הנפש הישראלית מוצאת את ביטויה במנהגיה. הארות עליונות בכלליות הציבור יצרו את המנהגים, והם מעורים בשורשי הקדושה והאצילות של אומתינו.

כל העוסק בבנין מתמסכן

בסוטה י"א. כל העוסק בבנין מתמסכן. יש לבאר דרך הלצה, אבל הדבר מכוון לאמת, מתמסכן לשון משכון כמו מתמשכן, כי העיסוק בהקמת ויצירת דבר דורש התמסרות יותר מהכוחות הרגילים. אם אין הכחות הרגילים מספיקים יש לעשות

מאמץ עליון, כשאין את הסכום הדרוש לכך יש להתמשכן ולהשיג את הצריך. וכך היא המדה גם לגבי בניה ויצירה רוחנית, אם אין די רצון ואומץ או די כח ומרץ לדרישת הטוב ולהשגת מעלה רוחנית, יש להתאמץ ולהתעלות מהמצב הרגיל, לפעול בתחבולות ועצות עד שמשיגים את המטרה.

לשון מקרא

א"ר אסי, חיפני ובישני לא ישא את כפיו. תנ"ה אין מורידין לפני התיבה לא אנשי בית שאן ולא אנשי בית חיפה וכו' (מגילה כ"ד:). יש לציין שבדברי ר"א יש הבדל בין בית שאן המקוצרת לבי-שני הכוללת את מלת בית, ואילו בית חיפה מקוצרת לחיפני בלבד, וכך מצינו גם בכתובות ק"ג יוסף חפני שמעון אפרתי הם משושני בחיי וכו', ופרש"י, יוסף חפני, דמן חיפה, והטעם לכך משום שבית שאן נזכרת במקרא בספר יהושע לכן שמרו על השם כמות שהוא משא"כ בבית חיפה.

לשון תורה ולשון חכמים

נראה שחז"ל קבעו את הלשון "יראת שמים" שלא כלשון המקרא "יראת ד'" כדי להשריש בנו את הענין של תושבע"פ, שע"פ הקבלה "שמים" היינו השוכן בשמים, ביאור "יראת שמים" הוא יראה מהשוכן בשמים. וכיו"ב נראה שלכך נקרא סדר מועד בלשון יחיד שלא כשאר הסדרים, מפני שדיני זרעים ונשים וכו' נאמרו בתורה בלשון יחיד ע"כ קבעו חז"ל את שמות סדרים אלו בלשון רבים, לשון המקובלת בידם, אולם ענין המועדים נזכר במקרא תמיד בלשון רבים, והיו למועדים וגו' אלה מועדי ד' וגו', ע"כ קבעו את שם הסדר בלשון יחיד המקובלת בידם.

שיחו בי יושבי שער

מפי הראי"ה

מרשימות רבי דב מילשטיין

שיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר (תהילים סט). דרך העולם שהיושבי שער שהם התלמידי חכמים באם הם מדברים רע על אדם גדול יאמרו שאינו גדול כל כך, אבל בחנויות שותי שכר יושבים בהן אנשים גסים והם ידברו על האדם גדול דברים גסים. ודוד המלך אמר שיושבי שער, הם הת"ח, ידברו עלי כמו השותי שכר.

להופעת "קול הנבואה"

ברשות בעל האכסניא, נשיא המדינה, וחתן המסיבה, חברים מנוער ועד הנה שליט"א, שמענו המבוא למסיבה בפירוט מנשיא המדינה, איך נתגלגלו המסיבות לחברותם של טובים השנים, הנשיא ומרן חתן המסיבה.

שנו חכמים, הרבה למדתי מרבותי יותר מהם מחברי ויותר מהם מתלמידי (תענית ז. מכות י). אמנם כן התחילו בחברותם במכון של הרב, ברוך דוד גינזבורג ז"ל בפטרבורג וכך נמשכה חברותם בפרייבורג יצ"ו, בתיאור הנשיא מתוך עמלה של תורה ויהדות צרופה, וכך ההמשך, כל אחד בדרכו למעלה למשכיל בדרך למדינת ישראל, ושוב בארץ נפגשו זה בגדולות וזה בגדולות, אם במדינה ואם בתורה, והרבה למדו זה מזה בחברות. ואם תמצי לומר מתוך החברות למדנו עד כמה כחם גדול, ויותר מהם מחברי, ועוד יותר מתלמידי, איזה תלמידים הקימו, דור דורשי ד', דורשי תקומת המדינה, שכל אחד משלים משנהו לשיעור קומה של קוממיות.

ידועים היחסים בין חתן המסיבה, שהנני איש סודו, כמובע על ידו באחד מכתביו, לבין רבנו הגדול אדמור"ח זצוק"ל, תלמיד זה מלמד על הרב כי מלאך ד' צבא' הוא, ועל התלמיד שידע להידבק אליו.

וכעת במסיבה זו על ערך הספר "קול הנבואה", נדמה לי שפתח לנו פתח להבנת הנסתר. שאלתי פעם את בעל הלשם זיע"א מהו האלף בית של הקבלה, ואמר לי שאין בלימוד אלף בית, לומדים ומעיינים עד שמשיגים, והנה כאן בספר החדש כאילו נפתחו השערים להבנת הענין כמו באלף בית לקריאה, שהקול הוא הכל וממנו דברים לשמועות עמומות ונסתרות.

בגילת לב מקדם הנני תופעה זו בדורנו שמתגלה הגאולה במדינה ודברים המסותרים בנפש, על כל זה אשרתא לנשיאנו וחתן מסיבתנו. אגב הנני לציין משגה בדבריו של עמיתנו ר' שבתי דון יחיא שציין דבר הטיוול במדבר יהודה כאילו זה היה בליווי של עזריאל קרליבך ז"ל, ולא היא, נלווינו בטיול זה הרב משה גורביץ שליט"א ואני המופיע לפניכם, יתכן שדברי קרליבך נאמרו בהזדמנות זו ואשרתא לשניהם הנשיא וחתן המסיבה, חברים נאמנים שנוצרו לגדולות והוציאום בגדלות התורה והמדינה, כה לחי בגאולתן השלמה של ישראל העם והמדינה, פצחו ורננו יחד.

שלום נתן רענן-קוק

ברכה להאיגוד הספורטיבי הדתי "אליצור"

ככרמל בים יבוא (ירמיה מ"ו י"ח), ירידתכם לים הגדול יושבי הכרמל, תהיה להכרזת קריאה בשם ד', כקריאתו של אליהו ד' הוא האלהים, וחזרתנו זאת בנעילת

שערים. ברכתנו מלוח אתכם בפנייתכם ימה להצלחה ונעם ד'. וכבוד לחסידותכם, כהכטחת חז"ל הספנים רובן חסידים (קדושין פ"ב), שהנם מחוכרים לים הדומה לכסא הכבוד (מנחות מג:) וכל ארצינו הק' היא רצועת חוף על הים. וכבוד ומשנה ברכה ליורדי הים.

שלכם
שלום נתן רענן

נצח ירושלים

י"ז בשבט תשכ"ח
מע"כ נשיא ישראל הרה"ח ש"ש, וו"ח,
מוה"ר שלמה זלמן שזר שליט"א,
ונו"ב האצילה תחי',
אפניא דמעלי שבתא, נתכבדתי להיות מוזמן ע"י כה"ר למסיבת "קדושא רבא", והיות אף אחר ש"ויזרח לו השמש, והוא צולע על ירכו", וקשה לי לפי"ז להגיע להזמנה, הנני בזה מבקש את סליחת כה"ר ואומר: על כבוד תורה נאמר במשנה סוף סוטה, פעמיים שבטל, משמת רבן גמליאל ומשמת רבי עקיבא, והוא שיש כבוד פנימי של דיוק בתגים וקוצים של אותיות התורה, וזה היה בר"ע, ויש כבוד חיצוני שבא מהסביבה כמו אצל ר"ג הנשיא שלמדו עד זמנו בעמידה מתוך כבוד. וגם בירושלים יש יקרות פנימית, הערכת הנצח שבירושלים, והערכת מעלתה וחשיבותה מתוך מרכזיות האומה והמדינה. מעמד זה של אישים דגולים ומצויינים כ"א במקצועו בחשיבותה של ירושלים, בנכחות כבוד נשיא המדינה כה"ר שליט"א יש בו משני הפנים, הן המדיני והן הפנימי, וחזרה עטרה ליושנה, ונזכה לראות בכבודן המלא של ירושלים והאומה, בבנין בית בחירתנו, וכהנים בעבודתם לוויים בדוכנם וישראל במעמדן, כנה"י ונפש מעריצו מקודש,

בכל הכבוד והיקר כהלכה,
שלום נתן רענן-קוק

להבדיל בין הקודש ובין החול

חשון תשכ"ב
שוי"ר

בקבלי היום את — — — בראותי על השער את תמונתו של מרטין בובר התפלאתי מה לו ולחוגנו, ומה חרה לי כשפתחתי את הגליון וראיתי את שיחתך בארוכה ע"ד תקפו של איש זה. הלא ידוע לך שכאזה"ע קם ובכל זאת הננו מתעבים אותו. ומה בכך שמופיע

בגדלות רוחנית אבל הגדלות הזאת היא לא בקדושה ותורה, ומה לנו בזה. ואדרכה,
פוגם ומקלקל בנצח, הוד ויסוד ישראל, קלני מראשי, קלני מזרועי.
מכובדי — — — יישר לוועדה המעכבת אזרחות כבוד של ירושלים הנצחית
מגדול זה.

בצער ובכאב
שלום נתן רענן קוק

יעקב ועשו

א'

עשו משכים לבית המרוח
חבית משקים מפיו תתן ריח
אוי אוי אוי
אוי עשו הגוי.
כיסו — חייו,
לשתות חייב
כי על כן הוא גוי.

ב'

יעקב משכים לבית התפלה
נותן ליוצרו שבת ותהלה
הוי מה טוב
חלק יעקב.
אל צור חייו
להודות חייב
כי שמו יעקב.

ג'

עשו חוזר לביתו בלילה
אוי לה לאשתו מאגרוף יד בעלה
אוי אוי אוי
אוי לעשו גוי
זרועו חשוף
להכות חייב
כי על כן הוא גוי.

ד'

יעקב חוזר בערב אל גוה
אשתו וילדיו משמחים לבבו.
הוי מה טוב
חלק יעקב.
בניו — חייו
לגדלם — חייב
כי שמו יעקב.